

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خبرنامه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دوره جدید، سال دوم، شماره بیست و یک، اسفند ۱۳۹۴

مقترب بکون
وللا احبا
بسم الله الرحمن الرحيم
مجله علمی و ادبی

پیام تبریک دکتر حسینعلی قبادی به مناسبت فرارسیدن سال نو
پیام سرپرست پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به هشتمین همایش بین‌المللی ادبیات
گزارشی از عملکرد معاونت فرهنگی - اجتماعی در سال ۱۳۹۴
اولین نشست کمیته علمی طرح اعتلا و ساماندهی علوم انسانی
گزارش عملکرد معاونت اداری، مالی و مدیریت منابع در سال ۱۳۹۴
گزارشی از عملکرد مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات در سال ۱۳۹۴
انتخابات اعضای هیأت ممیزه پژوهشگاه در دوره ششم
دیدار پروفسور «گئورگ اشتنگر» با رئیس پژوهشگاه و جمعی از اعضای هیأت علمی
نقد و بررسی کتاب «سهروردی و افکار او: تأملی در منابع فلسفه اشراق»
بازدید اعضای انجمن ایرانی «مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی» و دانشجویان دوره کارشناسی ارشد «علوم قرآن
و حدیث» پژوهشگاه از مرکز اسناد ملی ایران
دیدار دکتر قبادی با اعضای پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات

پیام تبریک دکتر حسینعلی قبادی به مناسبت فرارسیدن سال نو

درد می‌فرستیم و غفران الهی را از خداوند متعال برای ایشان آرزو مندیم. و البته به تکرار از زحمات و همراهی‌های شما در برگزاری شکوهمند مراسم یادبود ایشان قدردانی می‌کنم که نشان دادید اخلاق و علم هر جا که جمع آید، مورد تکریم اهالی فاضل این پژوهشگاه خواهد بود.

باز هم لازم است خدای را سپاس گوئیم بر آنکه این ثلثه عظیم، خللی در فرایند پیشرفت علمی پژوهشگاه وارد نکرد و شما فرهیختگان با جدیت و تعهد، گام‌های بلندی را برای تعالی نام پژوهشگاه برداشتید که ان‌شاءالله این گام در سال آینده با سرعت و دقت بیشتری پی گرفته خواهد شد.

اینجانب که پس از درگذشت استاد فرزانه دکتر آئینه‌وند، مسئولیت پژوهشگاه برعهده‌ام نهاده شد، با اتکال به فضل الهی و یقین به همراهی و دلسوزی‌های شما بود که به انجام تعهدات سنگین این مسئولیت پشت‌گرم شدم و امیدوارم مجموعه فعالیت‌های صورت‌گرفته در دوران سرپرستی اینجانب مورد رضای حق تعالی و شما همکاران ارجمند باشد. بنا به وظیفه اخلاقی و سازمانی، بر خود لازم می‌دانم به پیوست، گزارشی از اقدامات صورت‌گرفته در سال ۱۳۹۴ در مسیر تحقق اهداف و مأموریت‌های ذاتی پژوهشگاه و همچنین پیشبرد برنامه توسعه راهبردی خدمت شما سروران گرامی تقدیم بدارم.

تکیه بر خدا و توفیق از اوست

گزارش اجمالی از عملکرد و رویکردهای

کلان پژوهشگاه در سال ۱۳۹۴

۱. از آغاز سال ۱۳۹۴ و به منظور تحقق اولین برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه که از زمان قائم مقامی بنده در دوره ریاست استاد فقید دکتر آئینه‌وند(ره)، تدوین شده و به تصویب هیات محترم امنا رسیده بود؛ با استقرار نهادهای چابک و منعطف پیش‌بینی‌شده در سند برنامه و با رویکرد دانیایی محوری و تفکر استراتژیک؛ روند اجرایی برنامه آغاز شد که و تا پایان سال جاری، بنا به گزارش‌های

صبا به‌تهنیت پیر می‌فروش آمد
که موسم طرب و عیش و ناز و نوش آمد
هوا مسیح نفس گشت و باد نافه‌گشای
درخت سبز شد و مرغ در خروش آمد
همکاران گرامی، پژوهشگران ارجمند، استادان، کارشناسان و کارکنان محترم پژوهشگاه
خداوند بزرگ را شاکرم بر این سعادت که خاضعانه فرارسیدن سال ۱۳۹۵ را به حضور خانواده بزرگ پژوهشگاه تبریک بگویم. امید وافر دارم که این سال، سالی سرشار از رخدادهای شادی‌افزای برای شما و خاندان محترم پژوهشگاه باشد و در سایه الطاف الهی، بهره‌مند از نعمات خداوندی باشید.

مفتخرم در پایان سالی با شما سخن می‌گویم که پیروزی‌های بزرگ ملی مانند برجام و برگزاری شکوهمند انتخابات مجلس دهم شورای اسلامی و دوره پنجم مجلس خبرگان رهبری، بر عزت ایرانیان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی افزود و در پژوهشگاه نیز برگزاری جشن شکوهمند پنجاهمین سال تاسیس این نهاد سترگ پژوهشی با حضور سرآمدان نخبگان عرصه علوم انسانی و مقامات کشوری و همچنین تهیه و پیشبرد طرح کلان ملی «اعتلاء و ساماندهی علوم انسانی معطوف به نقش‌آفرینی آن در پیشرفت کشور» که هم قطعاً در عرصه دانش و معرفت، موقعیت پژوهشگاه را به عنوان نهاد پژوهشی بنیادین در عرصه سیاست‌گذاری علوم انسانی کشور تثبیت می‌کند، هم در سطح ملی به ارتقاء منزلت آن خواهد انجامید و علاوه بر آن، با تخصیص اعتباراتی فراتر از اعتبار تخصیصی سالانه پژوهشگاه، امکان سرمایه‌گذاری برای طرح‌ها و ایده‌های متعدد پژوهشی و رفاهی را فراهم آورده است، به عنوان ثمره‌ای در خور توجه بر جای مانده است و ان‌شاءالله مقدمه‌ای است بر اقدامات و برنامه‌های متنوع دیگری در چارچوب برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه در سال‌های آینده دنبال خواهد شد.
درعین حال سالی که گذشت، از آغاز با اندوه از دست دادن استاد و مدیر فرهیخته و فرزانه‌ای همراه بود که نام و یادش همواره نزد اهل دانش و معرفت به نیکی به یاد خواهد ماند. بر روح پاک زنده‌یاد دکتر صادق آئینه‌وند (ره)

اولیه مدیریت نظارت و ارزیابی عملکرد اهم اهداف برنامه مربوط به سال ۱۳۹۴ با همراهی همکاران گرامی محقق شده است.

۲. تلاش وافر برای تحقق فضای اعتماد فراگیر و حرکت بر مبنای خرد جمعی صورت گرفت که امید است این روند همچنان با همکاری شما عزیزان تداوم یابد.

۳. تقویت روابط با همه نهادهای دست اندرکار در امر تحول، از دفتر مقام معظم رهبری تا وزارت علوم، دانشگاه ها و مؤسسات ذی ربط و بویژه همکاری بسیار گسترده و عمیق با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.

۴. اقدامات اولیه برای ایفای نقش فراملی و ایفای نقش عملی پژوهشگاه در مجموعه نظام آموزش عالی و نظام برنامه ریزی کشور به صورت نهادینه و ماندگار، از جمله فعالیت و حضور گسترده پژوهشگاه در جلسات منظم «شورای هماهنگی رؤیسان مؤسسات تحقیقاتی علوم انسانی کشور» در معاونت پژوهشی و فناوری وزارت علوم و همچنین جلسات شورای تحول و ارتقای علوم انسانی کشور در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۵. بر مبنای برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه، برای نخستین بار در این موسسه در چهارچوب نظام ملی نوآوری و پروژه های کاربردی هدایت شده، تعاملات ثمربخش در مسیر اجرای طرح های کارفرمایی با دستگاه های ذی نفع و کاربر حاصل شده است.

۶. اهتمام ویژه برای ارتقا نقش پژوهشگاه در سطح ملی بویژه ایفای نقشی معین در برنامه ششم توسعه کشور با داشتن برنامه توسعه متقن و طراحی طرح اعتلا و سامان دهی علوم انسانی معطوف به نقش آفرینی آن در پیشرفت کشور با مشارکت جمع کثیری از اصحاب علوم انسانی کشور و صاحب نظران و متخصصان داخل پژوهشگاه و سازمان دادن تشکلی کاملاً فراگیر با نگاهی ملی در این زمینه را یاد کرد. طرح جامع اعتلا، برجوشیده از قلب برنامه توسعه و یکی از مصادیق بارز فعالیت برپایه نظام ملی نوآوری است و اقدامی بزرگ برای ارتقا جایگاه ماندگار و آسیب ناپذیر پژوهشگاه و تبدیل آن به واقعیتی درخور شأن در سطح ملی محسوب می شود.

۷. منزلت، مرجعیت و جایگاه ملی پژوهشگاه با طراحی و طرح هایی چون طرح جامع اعتلا و ساماندهی علوم انسانی معطوف به نقش آفرینی آن در پیشرفت کشور، ارتقا یافته همچنین گام های روشنی برای ورود پژوهشگاه به عرصه بین المللی برداشته شده است که همکاری با مؤسسات تحقیقاتی و دانشگاه های آلمان، ترکیه، لبنان و فرانسه نمونه های آن است.

۸. راه اندازی و تقویت شبکه نخبگانی علوم انسانی که از طریق باز طراحی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی پیگیری شده و با تجمیع توانایی های آن در قالب

طرح «کلان ملی و جامع اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت»، امید می رود فعالیت این شورا به محصول اثرگذاری ملی منتج گردد.

در همین زمینه مراحل اولیه طرح تدوین برنامه عمل برای شکل دهی شبکه سیاستی کنشگران علوم انسانی در ایران با همکاری تعدادی از نهادهای مهم علمی کشور طراحی شده است و در سال آینده از مرحله نخست آن بهره برداری خواهد شد.

۹. طراحی شوراها و برگزاری جلسات باهدف تعامل بیشتر با بدنه و افزایش فرصت های کشف و بروز استعداد های جوان و شکوفایی نظام مدیریت، از جمله برگزاری نخستین جلسات شورای راهبردی نظارت و ارزیابی عملکرد و دو کمیسیون مربوطه؛ انتصاب مدیران جوان و فعال برای مناصب گوناگون مدیریتی.

۱۰. هیأت امناء: با برگزاری ۲ جلسه هیأت امناء در سال ۱۳۹۴ به منظور پیشبرد اهداف پژوهشگاه در برنامه توسعه راهبردی و بهبود و اصلاح ساختارها و وضعیت موجود و معیشت خانواده بزرگ پژوهشگاه به انجام رسید.

۱۱. افزایش مخاطبان کارگاه ها و پرتال و سایت و ارتقای ۲۵۱ پله ای وب سایت پژوهشگاه در بین وبسایت های مراکز پژوهشی ایرانی؛ در آخرین رتبه بندی وبسایت های موسسات و مراکز پژوهشی (وبومتریک) ژانویه ۲۰۱۶، پژوهشگاه برای سومین سال پیاپی رتبه نخست برترین وبسایت مراکز و موسسات پژوهشی ایران را به خود اختصاص داد و در آخرین رتبه بندی انجام شده توسط گروه پژوهشی سنجه های مجازی CSIC، وبسایت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی که سال گذشته در رده ۴۶۵ دنیا قرار داشت، با ۲۵۱ پله صعود به جایگاه ۲۱۴ صعود نموده که در بین وبسایت های مراکز پژوهشی ایرانی در رتبه نخست و در میان مراکز و موسسات پژوهشی کشورهای خاورمیانه نیز در رتبه سوم ایستاده است.

۱۲. فعالیت های هیأت جذب: فراهم آمدن مقدمات حضور ۱۲ عضو هیأت علمی در سال جاری

۱۳. سرانه تولید علم در پژوهشگاه از ۶/۰ در اواخر سال ۹۲ به ۱/۶ طی سال ۱۳۹۴ افزایش یافته است.

۱۴. چند طرح ملی کلان و اثرگذار و شاخص طراحی و ساماندهی شده است که اهم آن عبارتند از:

۱. اطلس جامع فرهنگی کشور: که کلیه اطلاعات فرهنگی و شاخص های اجتماعی کشور را به تفکیک استانی به صورت آنلاین در اختیار پژوهشگران قرار می دهد؛

۲. اطلس داده های زبانی: نمایه آنلاین کلیه مباحث زبان شناختی و تنوع زبانی در کشور که در پژوهش های زبانی، فرهنگی، و در سیاست گذاری اجتماعی می تواند مورد استفاده قرار گیرد؛

۳. فرهنگ تاریخی زبان فارسی: یکی از جامع ترین

فرهنگ‌های زبان فارسی که به صورت آنلاین و مکتوب، ریشه‌های تاریخی واژگان و اصطلاحات فارسی را در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد؛

۴. تصحیح و تدوین مجموعه ۱۹ جلدی «سفینه تبریز»: مشتمل بر حدود ۲۰۰ رساله علمی مربوط به قرن هشتم هجری که جامع کلیه مباحث و پژوهش‌های علمی در حوزه‌هایی از قبیل ریاضیات، هیات، موسیقی، طب و فلسفه، ادبیات، عرفان و تاریخ و جغرافیاست و مطالعه آن می‌تواند تصویر فراگیری از سیر تحول دانش در عرصه تمدن ایرانی-اسلامی در دوره‌های پیشین به دست دهد.

۵. بارگذاری فرهنگ ۸ جلدی خاورشناسان در سایت پژوهشگاه علوم انسانی

۱۵. مسائل، خلاءها، مشکلات گوناگون پژوهشی پژوهشگاه با کارشناسی لازم شناسایی شده و برای مرتفع ساختن و ساماندهی آنها اقدام گردیده است. به عنوان مثال باز طراحی و تقویت مرکز اسناد آسیا، مرکز امام علی(ع)، تاسیس پژوهشکده علوم مطالعات قرآنی و تاسیس پژوهشکده فناوری در علوم انسانی را می‌توان نام برد. در همین حوزه نیز خارج ساختن چند طرح بزرگ و مهم راکد مانده از جمله طرح فرهنگ تاریخی زبان فارسی و سفینه تبریز و به ثمر رساندن آنها بسیار در خور توجه به نظر می‌رسد.

۱۶. برگزاری و شرکت فعال در همایش‌های ملی و بین‌المللی که بر اساس برخی برآوردها بطور متوسط هر ۵۱ روز یکبار پژوهشگاه در یک همایش ملی یا بین‌المللی شرکت فعال داشته است.

۱۷. تدوین بیش از ۲۰ آئین‌نامه و شیوه‌نامه با رویکرد ساماندهی و رفع برخی کاستی‌ها و ارتقای وضع موجود و تسهیل گردش امور، از جمله مهمترین آئین‌نامه‌ها می‌توان به آئین‌نامه کاربردی‌سازی علوم انسانی اشاره کرد.

۱۸. به روز شدن وضعیت مجله‌های پژوهشگاه و خروج آنها از وضعیت زرد و قرمز، و در عین حال مقدمات تاسیس ۲ مجله جدید

۱۹. نهایی‌سازی اقدامات برای استقرار سامانه جامع و هوشمند پژوهشی که در به حول و قوه الهی در ابتدای سال ۱۳۹۵ رونمایی خواهد شد.

۲۰. هیأت ممیزه: بعد از برگزاری ۸ جلسه هیأت ممیزه پژوهشگاه، تعداد ۷ عضو هیأت علمی پژوهشگاه از مرتبه استادیاری به دانشیاری و یک تن از اعضای هیأت علمی پژوهشگاه از مرتبه مربی به استادیاری ارتقاء یافتند.

۲۱. توجه به کیفیت و قانون‌گرایی در تحصیلات تکمیلی در پژوهشگاه مجدداً پیگیری شده و اکنون دانشجویان به صورتی ضابطه‌مند و براساس معیار و قانون و با سمت‌گیری به سوی ارتقای کیفیت از طریق افزایش دانشجویان دکتری به عنوان مکمل برنامه پژوهش در پژوهش‌ها و کم‌تر کردن

ظرفیت دانشجوی کارشناسی ارشد در نظر گرفته می‌شوند. ۲۲. فعال سازی مدیریت آموزش‌های آزاد، که از جمله ثمرات آن افزایش بیش از دو برابر برگزاری کارگاه‌ها بود.

۲۳. راه‌اندازی و آغاز فعالیت‌های رسمی دفتر کرسی‌های نظریه‌پردازی، دفتر امور هیأت علمی، دفتر قطب‌های علمی، دفتر نظارت و ارزیابی.

۲۴. به روز رسانی مطالبات حوزه نشر و همچنین شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی.

۲۵. تقویت همکاری با انجمن‌های علمی و دیگر سازمان‌های مردم نهاد علمی، در همین راستا می‌توان به مجموعه سفرهای استانی اعضای هیأت علمی به اقصی نقاط کشور و از جمله استان سیستان و بلوچستان اشاره کرد.

۲۶. شناسایی و اعاده اموال و املاک پژوهشگاه که از بدو انقلاب اسلامی در تصرف اشخاص حقیقی، حقوقی، بخش خصوصی و دولتی بوده است، در زمان تصدی استاد فقید دکتر آئینه‌وند به عنوان یکی از سیاست‌های اصولی، زیربنایی و راهبردی پژوهشگاه انتخاب شده و اکنون به حول و قوه الهی در مواردی به صدور اسناد قطعی منگوله‌دار در مالکیت پژوهشگاه در آمده است و در برخی موارد دیگر نیز پیگیری‌های اداری و حقوقی همچنان ادامه دارد و پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای حاصل شده است که ان‌شالله به‌زودی شاهد در اختیار گرفتن حدود ۳ هزار متر زمین دیگر از سوی پژوهشگاه خواهیم بود.

معرفی اجمالی املاک اعاده شده

۱-۱۳- ملک موسوم به «ورد آورد»

ملک مذکور به مساحت حدود ۲۰،۰۰۰ مترمربع در منطقه وردآورد کرج واقع شده است که در تصرف شهرداری منطقه ۲۱ تهران قرار دارد. در این زمینه نیز پژوهشگاه اقدام به طرح دعوی حقوقی در دادگاه اصل ۴۹ نموده است که با تشخیص حقانیت این پژوهشگاه در مرحله بدوی و تجدید نظر و صدور اجراییه، در تاریخ ۹۴/۶/۱۵ اسناد مالکیت به نام پژوهشگاه صادر گردیده است و پیگیری جهت رفع تصرف شهرداری از ملک مذکور ادامه دارد.

۲-۱۳- اراضی تنکابن

با عنایت به وجود مشکلات ثبتی فراوان اراضی تنکابن با پیگیری دفتر حقوقی و همراهی کارشناس رسمی دادگستری منتخب هیأت امنای پژوهشگاه و مراجعات مکرر به ادارات ثبت، شهرداری و دارایی، اسناد تک برگی مالکیت اراضی مذکور در کوتاه‌ترین زمان ممکن به نام پژوهشگاه صادر شد.

۳-۱۳- باغ لارک

ملک مذکور به مساحت حدود ۴۳۰۰۰ مترمربع در منطقه اقدسیه تهران واقع و در تصرف غیرقانونی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی قرار دارد و در جهت اعاده آن پیگیری‌های

مستمر صورت گرفته که در نهایت کمیسیون مستندسازی ریاست جمهوری پس از اجرای تشریفات قانونی مطابق رای مورخ ۹۴/۵/۵، حکم بر رفع تصرف پژوهشگاه دانش‌های بنیادی صادر و ابلاغ کرده است.

۴-۱۳- علاوه بر اخذ اسناد مربوط به املاک مورد اشاره، برای برخی از املاکی که سایر سازمان‌ها از جمله

شهرداری، در طول سالیان گذشته تصرف نموده‌اند، اقداماتی در جهت وصول مطالبات ناشی از آن صورت گرفته است که از جمله می‌توان به اراضی چهارصد دستگاه واقع در خیابان پیروزی اشاره کرد که ارزیابی ریالی مطالبات پژوهشگاه از شهرداری در دست اجراست. همچنین در ازای تصرف ملک پژوهشگاه واقع در خیابان شریعتی که در اختیار آموزش و پرورش قرار دارد، مذاکرات متعددی صورت گرفته و آخرین اقدام انجام گرفته تعهد آموزش و پرورش به عنوان مابه‌ازای آن است مبنی بر واگذاری ملکی در غرب تهران که در صورت اجرای تعهد بیش از یک و نیم هکتار از زمین‌های آموزش و پرورش همراه با تعدادی از ساختمان‌های آن در اختیار پژوهشگاه قرار خواهد گرفت.

در ضمن شناسایی و اعاده باقیمانده املاک و مستغلات پژوهشگاه نیز در دست پی‌گیری است که پس از به ثمر رسیدن نتیجه آن به اطلاع خواهد رسید.

۲۷. نسبت اعضای هیات علمی به کارکنان در سال ۱۳۹۲ یک به سه بوده، اکنون با جذب نزدیک ۲۵ عضو هیات علمی که حضور ۱۲ نفر از آنها تحقق یافته است و باقی نیز مراحل نهایی برای حضورشان در پژوهشگاه را طی می‌کنند، و همچنین اقدامات اولیه جهت تبدیل حدود ۶۵ تن از کارکنان فوق‌لیسانس به دستیار پژوهشی از طریق آموزش‌های لازم به سمتی منطقی پیش رفته و به نسبت یک به یک و نیم (که مورد تاکید هیات محترم امنای پژوهشگاه است) در حال تبدیل شدن است.

۲۸. تبدیل وضعیت استخدامی ۱۸ تن از همکاران قراردادی به پیمانی، و تبدیل تعدادی از کارکنان شرکتی به قراردادی ۲۹. فرایندهای مختلف در مدیریت، هدایت و اجرای پروژه‌ها به صورتی نظام‌مند و شاخص‌مند درآمده است.

۳۰. رویکرد مدیریت هزینه و مصرف که چندین دهه در اینجا غالب بوده است با رویکرد فناوری در علوم انسانی به مدیریتی کاربردگرا، تولید محور و مولد و خلاق سوق پیدا کرده است.

یقیناً راهنمایی‌های شما عزیزان مسیر آینده پژوهشگاه را روشن‌تر، ظرفیتهای انسانی، دانشی و فرهنگی این مجموعه را توانمندتر می‌سازد و همگرایی، هم افزایی، برنامه‌مداری و راهبرد دانایی محوری را پایدارتر خواهد کرد.

حسینعلی قبادی

سرپرست پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

ارتقا

سرکار خانم ژانست صلیبی

ارتقای علمی سرکارعالی را از مرتبه استادیاری پژوهش به دانشیاری پژوهش تبریک و تهنیت گفته و موفقیت روزافزون شما را از درگاه ایزد منان خواهانیم.

روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

جناب آقای دکتر عبدالله قنبرلو

ارتقای علمی جنابعالی را از مرتبه استادیاری پژوهش به دانشیاری پژوهش تبریک و تهنیت گفته و موفقیت روزافزون شما را از درگاه ایزد منان خواهانیم.

روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سرکار خانم دکتر فرزانه گشتاسب

ارتقای علمی سرکارعالی را از مرتبه استادیاری پژوهش به دانشیاری پژوهش تبریک و تهنیت گفته و موفقیت روزافزون شما را از درگاه ایزد منان خواهانیم.

روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پیام سرپرست پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

به هشتمین همایش پژوهش‌های زبان و ادبیات فارسی

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ
رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ
لِّسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي

ای! هر دو جهان خاک ره سرو روان

گردون مطوق یکی از فاختگان

پنهان‌تر از آنی که توانست به‌نشان یافت

پیداتر از آنی که بپرسند نشانت

با حمد و ثنای الهی؛ حضور استادان، محققان و دانشوران
عرصه فرهنگی‌ترین رشته جهان، یعنی ادبیات فارسی
را به نماد معرفت و فرهنگ؛ پژوهشگاه علوم انسانی و
مطالعات فرهنگی خیرمقدم عرض می‌کنم.

خداوند بزرگ را شاکریم که توفیق رفیق گشت تا شاهد
چنین روزی فرخنده در این پژوهشگاه باشیم. روزی که
زمان را به فرصتی پایدار و لحظه‌هایی خوشگوار بدل
ساخته است.

بسیاری از شما شاگردان مستقیم یا غیرمستقیم استاد
فرزانه، معلم یگانه، زنده یاد، دکتر صادق آئینه‌وند رئیس
فقید این پژوهشگاه بوده‌اید. و اکنون زمانی در اینجا
حاضر هستید که جای ایشان بسیار خالی است. در همین
لحظه تقاضا دارم با یاد همه استادان در گذشته ادبیات
فارسی طی سالهای اخیر مرحوم دکتر رزمجو و مرحوم
دکتر آئینه‌وند با ذکر صلوات روح بلند آن بزرگواران را
شادتر فرمایید.

هشتمین همایش ملی پژوهش‌های زبان و ادبیات فارسی
در حالی برگزار می‌شود که تحقیقات ادبی در ایران نه‌تنها
بر دوش یک قرن، اهتمام علمی و پژوهشی و مطالعات
روشمند تکیه زده است، بلکه چند هزار سال تمدن
انسانی و فرهنگی اشراقی و دغدغه اسطوره آفرینان و
حماسه‌سازان و عارفان نامدار را با خود به عنوان پشتوانه
دارد.

همایش امروز در نوع خود، به مثابه پاسداشت مجاهدت
پژوهشی قریب به یکصد سال سرمایه‌های فکری این
مرزوبوم در حوزه ادبیات و کوششی برای توسعه و تکامل
اهتمام بزرگان ادب معاصر به‌شمار می‌آید که در یک
کلام، حاصل زحمات آنان، ادبیات فارسی را به رایت
درخشان میراث‌های معنوی این سرزمین و نماد تمدنی
معاصر ایران در قلمرو علوم انسانی تبدیل کرده و در

سراسر جهان به نمایش درآورده است.

اینگونه رویدادهای فرخنده پژوهشی، نشانه‌هایی از
ظرفیت‌ها و برکات انقلاب اسلامی به‌شمار می‌آید که
به‌دلیل ماهیت فرهنگی و تمدنی این انقلاب عظیم،
پاسداشت کوشش‌ها و ارزش‌های علمی و تحقیقی
گذشتگان و حاضران از طریق برپایی چنین سمینارهای
علمی به‌ما گوشزد می‌شود و به ما الهام می‌بخشد که
عالمان را عزیز بداریم و تکریم آنان و نسل جوان دانش
دوست را بر خود فرض بدانیم.

تا درخت دوستی، کی «بر» دهد

حالیا رفتیم و تخمی کاشتیم

نظام جمهوری اسلامی و دولت تدبیر و امید برآنند
که برای پایه‌گذاری شالوده تمدن نوین خود، تشویق
دانشمندان و محققان را فرض بدانند، نظامی که منشور
اصلی آن، یعنی قرآن کریم می‌فرماید:

«يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ»
از این روی، برگزاری چنین همایش‌هایی در مصاحبت
شما بزرگان و اصحاب دانش و ارباب معرفت در این مرز و
بوم، امری است به آئین و صواب‌مند که می‌تواند با ایجاد
نشاط روحی و تقویت انگیزه محققان، عزم آنان را برای
خدمت به توسعه و ترویج ادبیات فارسی دوچندان بسازد.
زبان و ادبیات فارسی به دلیل دربرداشتن توأمان امتیازات
و ویژگی‌های پرجاذبه، شایسته آن است که جملگی با
جان و دل و با روشمندی و ظرافت در توسعه و پیشرفت
آن بکوشیم:

برخی از این جاذبه‌ها و امتیازات عبارتند از:

۱) ادبیات فارسی با میراث فکری - تمدنی و فرهنگی
ایرانی - اسلامی عجین شده، هم واجد بن‌مایه‌های
اساطیری و حکمت اشراقی باستان، هم وارث دستاوردهای
هنری و اندیشگانی بزرگانی چون فردوسی، ابن‌سینا،
بیرونی، فارابی، سعدی و حافظ و جامی از گذشتگان
است و هم در روزگار جدید ثمره عمر و همت والای
ادیبان، پژوهشگران و فرزندان میراث‌مدار نوخواهی، از
جمله ملک‌الشعرای بهار، علامه دهخدا، علامه همایی،
استاد فروزانفر، استاد مدرس رضوی، استاد زرین‌کوب،
استاد صفا، استاد یوسفی، استاد شهیدی، استاد منوچهر
مرتضوی، استاد شفیعی و بزرگان دیگر به‌شمار می‌آید و

بر خوان نعمت، مآثر دینی و عرفانی نشسته، همچنین در عرصه ادبیات دهه‌های اخیر، وامدار متفکران و مصلحان معاصر، همچون سید جمال الدین اسدآبادی، علامه اقبال لاهوری، علامه طباطبایی، حضرت امام خمینی، استاد محمدتقی شریعتی، دکتر علی شریعتی، جلال آل احمد، طاهره صفارزاده و شهید مطهری و دیگران است و در چند دهه اخیر بازتاب دهنده ابعاد و حیات ادبی متأثر از رخدادهای تاریخی بزرگی همچون مقاومت ایرانیان در جریان جنگ‌های ایران و روس، انقلاب مشروطیت، نهضت ملی نفت، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس است. یعنی آینده تمام‌نمای همه برهه‌های فرهنگی و اجتماعی ایرانیان و در یک کلام، جامع وجوه تمدنی ایران زمین است.

۲) در تاریخ معاصر ایران و دهه‌های اخیر، ادبیات فارسی، کانون درخشش و تعامل فرهیختگان، اندیشه‌ورزان و محققان نامدار علوم انسانی بوده است. بازآفرینی، احیا یا خلق هزاران اثر ارزنده تمدنی و فرهنگی، اخلاقی - دینی، ادبی از مجموعه میراث‌های این مرز و بوم با همت گران‌ارج محققان ادبیات فارسی و تربیت ده‌ها محقق موفق، نمونه‌ای از این برکات به‌شمار می‌آید و تاریخ نشان داده است که تنها در ظرف ادبیات، امکان صیانت در این همه میراث‌ها ممکن شده است و در آینده نیز چنین اهمیتی خواهد داشت.

۳) امروزه ادبیات فارسی، ضمن اتکا به سنت، از چنان توانمندی برخوردار است تا ضمن پرهیز از نظریه‌زدگی و اجتناب از رویکرد انفعالی به مرزهای دانش جهان و دستاوردهای فنی و علمی و نظریه‌پردازی‌ها و رهیافت‌های نقد ادبی دنیا متصل باشد و مبتکرانه همراه آن حرکت کند.

در موقعیت کنونی در کشوری که به پشتوانه میراث بنیانگذار جمهوری اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ مردم شریف ایران و با رهبری هوشمندانه مقام معظم رهبری و تدابیر و برنامه‌ریزی شایسته دولت فرهنگ‌پرور تدبیر و امید، به باثبات‌ترین کشور منطقه تبدیل شده است، چنین ادبیات بیش از پیش می‌تواند برای مشارکت و ایفای نقش به سوی تحقق تمدن نوین ایران اسلامی گام بردارد و به‌عنوان پشتوانه معرفتی و زیبایی‌شناختی برای توسعه کشور محسوب گردد.

۴) ادبیات فارسی، از پشتوانه عظیم از میراث‌های غنی و شاهکارهای کم‌بدیل برخوردار است و می‌تواند سدی استوار علیه گسست فرهنگی به‌شمار آید و نشانگر آن است که ادبیات فارسی برخلاف برخی رخدادهای تاریخی که موجب وارد ساختن لطمه به اعتلای تمدن ایران شده

بودند شیرازه فرهنگ، باقی مانده و مستمراً بادوام و پا برجا باقی مانده و می‌توان این ادبیات را احیاگر عظمت و میراث‌های معنوی و فکری این مرز و بوم و نشانه اوج اتصال فرهنگی در حوزه تمدن ایران به شمار آورد و نشانگر اصالت عظمت فرهنگ و میراث‌های معنوی این سرزمین دانست. از آنجا که، یکی از اصلی‌ترین آرمان‌های انقلاب اسلامی، این نهضت ریشه‌دار، در سایه اندیشه رهبر بزرگش، استقلال همه جانبه علمی، فرهنگی، سیاسی، تاریخی و بهره‌گیری از همه دستاوردهای دانشی بشر امروز و جهان کنونی است، امروز تقویت همه جانبه ادبیات فارسی عمده‌ترین راه‌های ارتقای فرهنگی و اعتلای علوم انسانی در کشور محسوب شود.

چند تقاضا از محققان و استادان ادبیات فارسی به‌ویژه نسل جوان حقیقت‌پژوه و همکاران گرامی دارم:

۱) عنایت داشتن به کارکرد ویژه ادبیات فارسی در حوزه ارزش‌های معنوی و ضرورت اهتمام به تقویت تشکلهای پژوهشی و انتقادی انجمن‌های علمی در این زمینه: رشته زبان و ادبیات فارسی با عنایت به کیفیت و کمیت استادان و دانشجویان، و اینکه رشته هویت‌ساز و بازتابنده معرفت دینی، میراثی و ارزش‌های جوانمردی ایرانی، از حماسه تا ادبیات عرفانی و عیاری است؛ هم می‌تواند شبکه نخبگانی ادبیات کشور به‌عنوان هسته مرکزی فرهنگ و معنویت ایران را تشکیل بدهد و هم عامل مهم ارتباط و اتصال فرهنگی و معنوی ایران با جهانیان و نسل آینده واقع شود؛ ادبیات فارسی می‌تواند به مثابه نقطه اتصال و پشتوانه اصلی ایرانیان برای گفتگوهای مجموعه فرهنگ‌های شرق و غرب به‌شمار آید. لذا وظیفه همه ما در بهره‌گیری از ادبیات فارسی در بسط گفتگوی میان فرهنگ‌ها دوچندان است.

۲) توجه به اهمیت اهتمام برای کشف و تحلیل جاذبه‌های مضمونی و پیام‌های جهانشمول و انسانی و مخاطب‌گرایی ادب فارسی و معرفی آن به جهانیان تشنه معنویت در روزگار ما و کوشش برای بازیابی منزلت دیرین آن.

چنانکه استاد فروزانفر مرحوم بر این باورند: «یقین بدانید روزی خواهد شد که اوضاع جهان، حاجت اهل دنیا را به معنویات ثابت خواهد کرد. امروز، دنیا، مسائل معنوی را که حقیقت تمدن است، مورد توجه قرار نمی‌دهد. ولی روزی بشر از این خواب گران برخیزد خاست و روی به ادبیات خواهد آورد...؛ روزی که بشر از تجاوز به حقوق هم، آزاده شود؛ قیمت حافظ و سعدی و مولوی و شعرای دیگر فارسی‌زبان بر مردم روشن‌تر خواهد شد.» (فروزانفر، مجموعه مقالات، ۱۳۵۱، ص ۲۷۴).

و استاد همایی نوشته‌اند: «تاریخ علمی و ادبی هر ملتی با

همچون سلسله‌ایست به‌هم پیوسته که اگر حلقه‌ای از آن مفقود شد پیوند این سلسله و در حقیقت رشته حیات معنوی و فرهنگی که کارنامه افتخارات و سرمایه بقاء و رشد ملی است از هم گسیخته و پایه کاخ مدنیت آن قوم متزلزل و منهدم می‌شود. آثار و نتایج زیان‌بخش بی‌حد و حصر که از فقدان آثار علمی و ادبی برای ملل و اقوام اتفاق می‌افتد هزار بار از حلقه‌های مفقود در فرضیات طبیعی محسوس‌تر و آشکارتر است». (استاد همایی، ۱۳۷۶، مقدمه مصباح الهدایه، ص ۲)

«ملت‌ی که آثار قدیم خود را طاق نسیان بیندازد مثلش مثل مرد کاملی است که همه تجارب و دانسته‌های گذشته خود را فراموش کن، و چنین مردی اگر صد سال عمر کرده باشد هنوز کودک نادان است». (همان، ص ۱۰)

و استاد زرین‌کوب نیز یادآور شده‌اند: «عطار عزیز ... دنیای آینده اگر دوباره به صدای بال سیمرغ دل نسپرد در منجلاّب درماندگی و وانهادگی نابود خواهد شد. در واقع دنیا نه با عصر روحانی تو پایان یافت، نه با عصر بی‌روح ما پایان می‌پذیرد. آن کس که چشم بینا دارد طلوع یک صبح روحانی را در افق‌های دور دست می‌تواند مشاهده کند. صدای بال سیمرغ هم از دور دست‌ها طنین دارد و دنیای بی‌روح عصر ما برای آن که باقی بماند به جستجوی روح بر خواهد خاست و ضرورت همپایی بین تکامل مادی و تکامل معنوی توقف و رکود این دنیا را غیر ممکن خواهد کرد. با آن که گفتم دنیای تو گذشته است، آرمان تو آینده را عطر روح غوطه‌ور خواهد ساخت، هم اکنون می‌بینیم که آینده به مرغان سیمرغ جوی تعلق خواهد داشت. دیر یا زود دنیای ما برای بقای خویش ناچارست عقل را با قلب همساز و هماهنگ سازد. صدای بال سیمرغ طالبان طریق را به شوق خواهد آورد.» (عبدالحسین زرین‌کوب، صدای بال سیمرغ، تهران، ۱۳۷۸، ص ۱۸۳-۱۸۴).

۳) توجه داشتن به ضرورت شناسایی، کشف و فهم روشمند نسبت به ذخائر، ظرفیت‌ها و توان بالقوه متن‌های شاهکارهای ادب فارسی در حوزه زیبایی‌شناسی و نظریه‌پردازی و نقد ادبی؛

۴) ادبیات فارسی با تکیه بر تمدنی استوار و فرهنگی پایدار نباید از تعامل با ادبیات جهان و نظریه‌های نو به‌راسد و در این تعامل به‌شرطی که توانمندی و ظرفیت علمی و فرهنگی خود را بشناسد، و قادر باشد آن را به زبان امروز بیان نماید، توفیق فراوان به دست خواهد آورد. در عین حال محققان ادبیات فارسی می‌توانند با عنایت به اهمیت و نقش میراث‌های معنوی ادبیات

فارسی در مقابله با گسست فرهنگی و شکاف‌های معرفتی و فرهنگی بین نسلی؛ از ظرفیت‌های عالی آن در این ارتباط می‌توانند بهره فراوان جویند.

۵) ادبیات فارسی با سابقه‌ای دیرین و میراثی شیرین که دارد، میدانی بسیار مناسب و فراخ برای انعکاس ابعاد گوناگون بزرگترین رخداد اجتماعی و فرهنگی و اسلامی سده‌های اخیر، یعنی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و شاهد ظهور ادبیاتی ویژه در بطن و متن آن است. لذا شایسته است محققان حوزه ادبیات، از این فرصت فرهنگی- تاریخی و رویداد بزرگ ادبی متفرّع از آن بهره جویند و با تحلیل ابعاد وسیع و جنبه‌های عمیق ادبی برآمده از متن انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، این اتصال فرهنگی را با میراث‌های گران‌ارحِ قویم و قدیم ادبی فارسی بازبکاوند.

۶) ادبیات فارسی از حیث قدرت دربردارندگی و انعکاس فرهنگ این مرز و بوم و آیینی‌آداب، اسطوره‌ها و آیین مردم ایران، و فرهنگ غنی عامّه این مردم متمدن ظرفیت منحصر به‌فرد دارد. از این روی یکی از وظایف همه ما، به‌ویژه محققان پرشور روش‌دان جوان‌تر آن است که با بهره‌گیری از ظرفیت‌های شاخه‌های جدید علوم انسانی، به‌ویژه مطالعات بینا فرهنگی و نشانه‌شناختی و معناشناختی، ابعاد و جنبه‌های فرهنگی این ادب غنی جهانی را بیشتر بشناسانند.

۷) ادبیات فارسی می‌تواند عناصر، مواد، مصالح و زیرساخت‌های ظرفیت نمایشی، زیبایی‌شناسی، روانشناسی، انسان‌شناسی، حکمی و فلسفی نشانه‌شناسی، معنی‌شناسی خود را با بهره‌گیری از دانش‌های بین‌رشته‌ای و با پشتوانه رهیافت فرا رشته‌ای بازشناسی کند. با این رویکرد توانمندی‌ها و ظرفیت‌های جهانی آن بیشتر بازشناخته خواهد گردید. توانش و ظرفیت‌های داستان‌ها و روایت‌های آن برای غنی‌سازی سینما و حوزه نمایش روشن خواهد شد، به‌ویژه برای فضای مجازی می‌تواند مجهزتر از اکنون باشد.

اجمالاً، آنکه بر همه ما فرض است ادبیات فارسی را به جهانیان معرفی کنیم و به همگان اعلام کنیم که حقیقت تمدن، همان فرهنگ است و فرهنگ، در علوم انسانی ریشه دارد و ادبیات فارسی مرکزیت علوم انسانی ایران است و می‌تواند به این وظیفه خطیر خود در بازشناسی و بازآفرینی میراث‌های معنوی ادبیات و شناساندن آن به جهانیان عمل کند و به تربیت نسل آینده همت گمارد تا که این پرچم فرهنگ ایران زمین را برای مخاطبان جهان در اهتزاز نگه‌دارند.

بروجردی: برای نخستین بار پایگاه داده‌های فرهنگی - اجتماعی در پژوهشگاه راه اندازی شد

و مورد تشویق قرار گرفت. بروجردی در ادامه با اشاره به راه‌اندازی نشریه دانشجویی گفت: برای اولین بار نشریه دانشجویی منتشر کردیم و چهار شماره از آن نیز منتشر شد همچنین راه‌اندازی انجمن صنفی دانشجویی و فعال کردن انجمن صنفی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی از برنامه‌های خوب ما در سال گذشته بود. همچنین برای نخستین بار در پژوهشگاه پایگاه داده‌های فرهنگی - اجتماعی برای بهره‌گیری محققین در معاونت ایجاد شد.

معاون فرهنگی و اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در مورد برنامه‌های این معاونت در سال جدید نیز یادآور شد: ما هم طبق سیاست‌های کلی و برنامه‌های راهبردی پژوهشگاه در سال جدید عمل خواهیم کرد که از جمله مهم‌ترین برنامه‌های ما ایجاد پارک فرهنگی است که با معاونت فناوری ریاست جمهوری نیز سه نشست مفید برگزار کرده‌ایم تا پارک علم و فن آوری در مجموعه کاری خودمان ایجاد شود. البته تحقق آن منوط به شکل‌گیری شرایط مناسب است مابقی برنامه‌هایمان از جمله سفرهای استانی، سفرهای خارجی، برگزاری اردوهای علمی برای داوطلبین، برگزاری مناظره‌ها و گفت‌وگوهای آزاد، برگزاری نشست‌هایی با عنوان پایان‌نامه‌های برتر و... نیز طبق پیش‌بینی‌های به عمل آمده به اجرا در می‌آیند.

بروجردی در پایان تأکید کرد: با توجه به اینکه دولت امید به مقوله فرهنگ عنایت خاصی دارد این معاونت تلاش می‌کند تصویر مناسبی از فعالیت‌های فرهنگی را انجام دهد. در مجموع امیدواریم با بهره‌گیری از ظرفیت‌های پژوهشگاه به‌خصوص نیروی انسانی موجود، و با برقراری تعامل بین اعضا و ایثار افراد و ارائه دانش خود به دیگران، بتوانیم کارنامه بهتری را در سال جدید به اصحاب علم و معرفت ارائه دهیم.

اشرف بروجردی معاونت فرهنگی و اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در مورد عملکرد این معاونت در سال ۹۴ گفت: شعار اصلی مجموعه در سال گذشته این بود که آنچه را که در رفتار و نگرمان برای خودمان می‌پسندیم، برای دیگران هم بپسندیم و برعکس...

بروجردی افزود: علاوه بر این سعی کردیم کار را به عنوان جوهره وجودی خودمان بپذیریم و به کار فقط به عنوان یک وظیفه نگاه نکنیم بلکه تلاش شد عشق به کار در وجود افراد نهادینه شود که به نظر می‌رسد برای تحقق کامل این شعارها نیاز به ابزارهای دیگری نیز هست. ما باید سعی کنیم دیگران را مقدم بر خودمان بدانیم و تا حدودی ادبیات و فرهنگ این نگاه در حال شکل‌گیری است.

در ادامه بروجردی در پاسخ به این سوال که در سال گذشته تا چه حد اهداف مدیریتی‌اش در معاونت فرهنگی و اجتماعی عملیاتی شده است؛ پاسخ داد: فکر می‌کنم در سال ۹۴ توانستیم حدود ۸۵ درصد از وظایف و مسئولیت‌هایمان را پیش ببریم و چون در ساختار معاونت فرهنگی پست هیأت علمی تعریف نشده، متأسفانه نگاه به این مجموعه عمدتاً اجرایی بوده در حالیکه حوزه فرهنگ را باید اصحاب علم و معرفت راهبردی کنند، لذا ما نتوانستیم به‌طور کامل به اهداف تعیین شده دست یابیم. با این حال در زمینه سفرهای خارجی و جایگاه‌مان در آسیا هدف‌گذاری‌هایی داشتیم. همچنین در برگزاری گفت و گوهای آزاد، مناظره‌ها و برخورد اندیشه‌ها توانستیم «اندیشه» افراد مختلف را پررنگ کنیم از طرف دیگر دانشجویان‌مان را به مسائل اجتماعی و پیرامونی خود حساس کردیم تا جایی که داوطلبانه در فعالیت‌های فرهنگی مشارکت کردند ضمناً تلاش شد تا دانشجویان در ارائه پایان‌نامه‌ها و رساله‌های خود به این نکته برسند که به مسائل پیرامونی و تخصصی با دقت بیشتری بپردازند که در این خصوص رساله‌ها و پایان‌نامه‌های برتر آنها ارائه شد

اولین نشست کمیته علمی طرح اعتلا و ساماندهی علوم انسانی (با حضور اعضای شورای نقد و بررسی متون علوم انسانی)

دادند و چرا این نهادها خاصاً در برابر رویکردهای تحصیلی واکنش نشان دادند سخنان خود را خاتمه داد.

در ادامه جلسه دکتر نعمت‌الله فاضلی با اشاره به این نکته که منظور و تعریف علوم انسانی در طرح اعتلا باید مشخص گردد چرا که مواجهه با علوم انسانی به مثابه یک گفتمان یا علوم انسانی به مثابه یک رشته یا علوم انسانی به عنوان شکلی از معرفت و دانش هر کدام مذاقه و مسئله‌بندی خاص خود را دارد.

دکتر موسی نجفی (عضو کمیته علمی اعتلا) بحث تحول یا اعتلا با مسئله هویت دارای ارتباط عمیق است و تأکید کرد که در این موضوع چند مسئله یا نظریه کلان وجود دارد که نسبت به آن نمی‌توان بی‌تفاوت بود ۱. طبقه‌بندی علم ۲. نظریه تمدن و تجدد ۳. هویت ۴. نظریه‌های انقلاب اسلامی حجه الاسلام والمسلمین سیدحسین حسینی دبیر شورای نقد و بررسی متون علوم انسانی سه شاخص عمده طرح را: ۱- نسبت علوم انسانی با انقلاب اسلامی ۲- نسبت علوم انسانی با مبانی دینی ۳- ضرورت تحول در علوم انسانی برشمرد و تأکید کرد که نباید بهره‌گیری از تجربیات به‌دست آمده در حوزه نقد و تحول علوم انسانی که تاکنون به دست آمده مغفول واقع گردد.

در این جلسه دکتر سیدفضل‌الله موسوی (مدیر گروه حقوق شورای نقد و بررسی متون) دکتر توسلی (مدیر گروه علوم سیاسی شورای نقد و بررسی متون) و دکتر اسدالله مرادی نیز نکاتی را در مورد تصحیح و تکمیل نگارش طرح‌نامه ذکر کرد.

در خاتمه جلسه دکتر ملائی‌توانی، دکتر امیری‌تهرانی و دکتر معین‌زاده توضیحاتی را در مورد اهداف طرح و پاسخ به سؤالات مطروحه ارائه کردند.

نشست تخصصی کمیته علمی طرح اعتلا و ساماندهی علوم انسانی در روز ۲۱ اسفندماه ۱۳۹۴ با حضور اعضای شورای نقد و بررسی متون علوم انسانی برگزار گردید.

دکترحسینعلی قبادی رئیس کمیته علمی طرح اعتلا، در آغازسخنان خود، تحول درعلوم انسانی را درصورتی هدف دانستند که در مسیر اعتلا قرار گیرد. وی بهره‌گیری خلاقانه از ظرفیت و سرمایه‌های انسانی پژوهشگاه و ورود به عرصه کلان نظریه‌هایی که زیرساخت بوم‌گرایی در علوم انسانی را فراهم کند از اهداف و از تعبیر واقع‌بینانه طرح اعتلا قلمداد کرد.

در این نشست دکتر مصلح عضو کمیته علمی طرح اعتلا، سخنان خود را با عنوان علوم انسانی و آینده پیش رو آغاز کرد. ایشان با اشاره به اینکه علوم انسانی مدرن از جنس عمل است و با در نظر گرفتن ورود علوم انسانی از غرب سه مرحله ورود - تقابل (آنتی تز) - و سنتز برای ورود علوم انسانی به ایران را شاخص قرار داد و بیان داشت که باید ضمن جذب و هضم تجربه‌های دیگران، عدم هم‌خوانی علوم انسانی با فکر و عقل ایرانی و نسبت آنها در مقام اندیشه‌ورزی با قدرت باید مشخص شود. وی در بحث تحول علوم انسانی تأکید کرد که باید ظرفیت نخبگان و حوزه‌های علمیه نیز در این طرح مدنظر قرار گیرد.

دکتر عماد افروغ، عضو کمیته علمی طرح اعتلا سخنان خود را در سه بخش ۱. توجه به آسیب‌شناسی (فقدان گزارشی از کاستی‌هایی که نهادهای متولی این قبیل طرح‌ها داشته‌اند) ۲. توجه به معرفت‌شناسی متناظر به موضوعات ۳. توجه به سیر تحول علوم انسانی در غرب و نهایتاً: ضرورت پاسخ به این سوال که نهادهای تاریخی و علمی و سنتی ما در برابر چه رویکردهایی حساسیت نشان

گزارش عملکرد معاونت اداری؛ مالی و مدیریت منابع در سال ۱۳۹۴

مؤثر در ستاد بزرگداشت پنجاهمین سالگرد پژوهشگاه، همکاری در برگزاری هفته پژوهش و برگزاری مزایده فروش خودروها و تجهیز ناوگان حمل و نقل پژوهشگاه (با خرید ۵ دستگاه خودرو) و برگزاری مناقصات امور پیمانکاری اشاره کرد که برخی از مهمترین فعالیتهای ما در این معاونت می باشد.

در ادامه دکتر ربانی زاده در پاسخ به این سوال که معاونت اداری تا چه حد توانسته در سال ۱۳۹۴ به اهداف مدیریتی خود دست یابد، گفت: حوزه معاونت اداری، مالی و مدیریت منابع ضمن به کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در سازماندهی، هدایت و کنترل واحدهای تابعه، تا حد مطلوبی توانسته خدمات ستادی - تخصصی مناسبی را طی این سال ارائه دهد. فعالیتهای این حوزه منطبق و در راستای برنامه تعیین شده مبتنی بر تعامل سازنده با کارکنان در جهت افزایش مشارکت، مسئولیت پذیری و نهادینه سازی فرهنگ کار گروهی در همه ارکان پژوهشگاه با هدف نیل به اهداف نهایی برنامه راهبردی بوده است.

در طی سال اهدافی نظیر: ۱. خرید و نصب نرم افزار منابع انسانی به منظور ارتقای سیستمی صدور احکام و نگهداری اطلاعات و گزارشات و تهیه آمار ۲. تبدیل وضعیت استخدامی تعدادی از کارکنان از شرکتی به کار معین و از کارمعین به پیمانی ۳. پرداخت فوق العاده بهره وری که قرار است در سال ۹۵ بررسی و اقدام شود. در پایان معاون اداری، مالی و مدیریت منابع با اشاره به برنامه این معاونت در سال جدید اظهار کرد: حوزه معاونت اداری، مالی و مدیریت منابع در سال ۱۳۹۵ در نظر دارد تا با ادامه روند پیشین نسبت به افزایش بهره وری منابع و ایجاد تسهیلات اداری، استخدامی و رفاهی مناسب، از طریق باز طراحی ساختار سازمانی و سازماندهی مناسب توانمندیها، فرصتها، چالشها و راهبردهای برون رفت در کنار بالفعل نمودن تواناییهای بالقوه، فضای مطلوبی را برای همکاران به منظور نیل به اهداف پژوهشگاه فراهم نماید.

دکتر ربانی زاده معاون اداری - مالی و مدیریت منابع پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در گفتگویی با خبرنگار واحد روابط عمومی به تشریح عملکرد این معاونت پرداخت. ربانی زاده گفت: در راستای اهداف تعیین شده در برنامه راهبردی پژوهشگاه در سال ۱۳۹۴ اقدامات اساسی در خصوص یکپارچه سازی نظام اتوماسیون اداری انجام گرفته است و سازمان الکترونیک منابع انسانی (نرم افزار سازمانی سکو) از حیث فنی ارتقا داده شده است. در جهت ایجاد شرایط مطلوب به منظور افزایش جاذبه های پژوهشگاه، فضای کاری کارکنان تجهیز و تعمیر گردیده و نیز اصلاحات لازم اعمال و وسایل و تجهیزات ایمنی مورد نیاز به کار گرفته شده است. همچنین به منظور صیانت از کرامت انسانی؛ برنامه هایی درخور برای ارتقای سلامت جسم و روان اعضای پژوهشگاه و خانواده های آنان در نظر گرفته شده است، از جمله عقد قرارداد بیمه تکمیلی با بیمه ایران (که متضمن حمایت های حداکثری نسبت به سایر کارگزاران مشابه به منظور جبران خسارت های ناشی از درمان بیماری های احتمالی کارکنان بوده)، پرداخت وام به همکاران از طریق بانک ملت و معرفی به صندوق قرض الحسنه کارکنان پژوهشگاه، اعطای کمک مالی با مجوز هیأت رئیسه در موارد خاص و نیز پرداخت مساعده و پرداخت هدایای نقدی به مناسبت های مختلف در طی سال.

دکتر ربانی زاده در خصوص ارزیابی عملکرد کارشناسان و کارکنان به پیش نویس این طرح اشاره کرد و گفت: این پیش نویس با همکاری کارشناسان این حوزه معاونت اداری، مالی تهیه شده است. همچنین در راستای بهره گیری از شناسایی تخصص ها و صلاحیت های حرفه ای مورد نیاز بررسی های اساسی از وضعیت استخدامی کارکنان به عمل آمده است، شرح وظایف شغلی کارکنان به انضمام دستورالعمل ارتقای اعضای غیر هیأت علمی توسط کارشناسان تهیه و تنظیم شده است. همچنین اقدامات قابل توجهی در خصوص تبدیل وضعیت استخدامی کارکنان به عمل آمده است. علاوه بر این در کنار فعالیتهای جاری و امور محوله می توان به همکاری

گزارشی از عملکرد مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات در سال ۱۳۹۴

در سال ۱۳۹۴،

- ثبت بیش از ۱۵۰۰ شماره نشریه از بیش از ۵۳۰ نشریه موجود در پرتال،
- افزایش تعداد مطالب پرتال به بیش از ۲۹۳ هزار رکورد تمام متن،

- تدوین طرح جامع پرتال جامع علوم انسانی و پیش نویس RFP ارتقای نرم افزاری و سخت افزاری پرتال.
صالحی در ادامه به توضیح و تشریح تفصیل عملکرد بخش‌های مختلف این مرکز شامل بخش پشتیبانی سخت افزاری، خدمات شبکه، خدمات نرم‌افزاری، آموزش، سرویس در محل، ارتباطات، امور ستادی و مشاوره پرداخت.

بخش میز خدمت (Help Desk): در حال حاضر حدود ۵۰۰ دستگاه رایانه، چاپگر، پویسگر، ویدئو پروژکتور، دی وی آر و دوربین، تجهیزات شبکه و غیره در پژوهشگاه در حال بهره‌برداری است که توسط کارشناسان بخش پشتیبانی سخت افزار و نرم افزار (Help Desk) نگهداری و پشتیبانی می‌شود. سال گذشته طبق گزارش سامانه‌ی مدیریت خدمات فناوری اطلاعات (ITSM) بیش از ۳۰۰۰ مورد رفع اشکال و خدمت‌رسانی توسط کارشناسان این بخش انجام گرفته است. از دیگر خدمات این بخش می‌توان به ارسال اقلام رایانه‌ای به مراکز سرویس و گارانتی، تأمین قطعات سخت‌افزاری، خدمات مربوط به تعمیر و شارژ مجدد تونرهای مصرفی، پشتیبانی کابل‌های شبکه و رفع اشکال، نصب نرم‌افزارهای کاربردی و آموزش موردی کارکنان اشاره کرد.

بخش خدمات شبکه: نصب، راه‌اندازی، مدیریت و نگهداری سیستم‌های عامل شبکه شامل: Server 2003، windows Server 2008، windows Server 2003، Oracle مدیریت پست الکترونیک Client، Mdaemon، Server SQL، مدیریت ترافیک شبکه و نگهداری، پشتیبانی، راه اندازی و اتصال رایانه‌های کاربران پژوهشگاه به شبکه، تعمیر، نگهداری، سرویس و راه اندازی سوئیچ‌ها، پچ پنل‌ها و رک‌ها، ارائه خدمات مربوط به ایجاد اکانت برای کاربران جدید و مدیریت کاربران موجود اعم از استفاده کنندگان از اینترنت، ایمیل و شبکه

مهندس جواد صالحی سرپرست مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در گفتگویی با خبرنگار واحد روابط عمومی عملکرد و برنامه‌های این مرکز در سال ۱۳۹۴ را در موارد ذیل برشمرد:

- ارتقای ۲۵۱ پله‌ای وبسایت پژوهشگاه علوم انسانی در رتبه‌بندی وبومتریک برای سومین بار پیاپی؛ رتبه نخست در ایران و سوم در خاورمیانه،
- راه‌اندازی سامانه ارائه کتاب بصورت دیجیتال برای خاورشناسان و سفینه تبریز،
- مشارکت در خرید و راه‌اندازی سامانه حقوق و دستمزد شرکت «داده نگار ماتریس»،
- مشارکت در خرید و راه‌اندازی سامانه مالی شرکت «فرجام فراپرداز»،
- مشارکت در تهیه و راه‌اندازی سامانه جامع مدیریت پژوهشی،
- بانک اطلاعات فعالان فلسفه برای کودکان ایران (فبک)،
- تهیه و راه‌اندازی سرور و مشارکت در تهیه و راه‌اندازی سامانه اطلس معاونت فرهنگی،
- خرید و راه‌اندازی سامانه مدیریت اثر انگشت از شرکت «دنای پردازش»،
- خرید، نصب و راه‌اندازی تجهیزات دوربین مدار بسته ساختمان فرهنگ،
- تهیه، راه‌اندازی، توزیع و نصب ۲۶ دستگاه کامپیوتر ۱۳ دستگاه پرینتر و ۱۰ دستگاه اسکنر،
- دریافت بیش از ۱۷۰۰۰ مقاله تمام متن از نشریات علمی حوزه علوم انسانی و بارگذاری بیش از ۱۳۵۰۰ مقاله در پرتال جامع علوم انسانی،
- ثبت بیش از ۵۰ نشریه جدید در پرتال و افزایش تعداد نشریات به بیش از ۱۱۵۰ نشریه،
- بازدید روزانه ۳۲ هزار محقق بطور میانگین از پرتال با بیش از ۶۵ هزار صفحه بازدید شده در روز،
- قرار گرفتن پرتال در جایگاه ۲۴۰ سایت برتر کشور و سومین سایت پربازدید در حوزه باز نشر مقالات،
- بروزرسانی بیش از ۳۵۰ نشریه موجود در پرتال،
- دریافت ۱۲ میلیون بار مقاله تمام متن توسط مراجعین

داخلی، ارائه خدمات حفاظتی شامل آنتی‌ویروس، فایروال و پراکسی تحت شبکه از جمله مواردی است که در بخش خدمات انجام گرفته است.

خدمات نرم‌افزاری: نصب سیستم عامل ایستگاه‌های کاری کاربران Windows XP، Windows 7 و غیره، نصب نرم‌افزارهای کاربردی روی ایستگاه‌های کاربران شامل مجموعه Office، فارسی‌سازها، فونت‌های فارسی، آنتی‌ویروس، کلاینت اتوماسیون، درایورها، رایت، فشرده ساز و تنظیمات نرم‌افزاری و غیره، راهبری، مدیریت و بروز رسانی پایگاه اینترنتی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، راهبری، مدیریت و بروز رسانی پرتال علوم انسانی، راهبری، مدیریت و بروز رسانی اطلاعات اتوماسیون اداری شامل تعریف کاربر، ایجاد درخت سازمانی، مدیریت دسترسی کاربران، تعریف فرم‌ها و خدمات مربوط به اتوماسیون روی شبکه، ارائه خدمات حضور و غیاب کارکنان از طریق سامانه مربوطه و اخذ و ارائه گزارشات ماهانه، ارائه خدمات نرم‌افزاری مربوط به پست الکترونیکی و پشتیبانی اطلاعات ایمیل‌ها تهیه نسخ پشتیبان از سامانه‌ها و اطلاعات رایانه‌های سرویس دهنده (Servers) و کمک به بخش‌های مختلف پژوهشگاه جهت راهاندازی صفحه تخصصی روی پایگاه اطلاع رسانی مواردی است که به همت بخش خدمات نرم‌افزاری اجرا شده است.

آموزش: در این بخش نیز تلاش شده است تا کاربران را با ویندوز و نرم‌افزارهای کاربردی آشنا و به سوالات مربوطه پاسخ داده شود. همچنین آموزش و راهبری سامانه اتوماسیون اداری به کارکنان و کاربران، آموزش استفاده از اینترنت، پست الکترونیک و شبکه، آموزش مدیریت و راهبری صفحات وب نیز از دیگر آموزش‌هایی است که در حین انجام کار توسط کارشناسان انجام شده است.

سرویس در محل: مواردی همچون نصب و تحویل رایانه‌های جدید به کاربران در محل کار آنها، تنظیم و اتصال رایانه‌های کاربران به شبکه، رفع اشکالات و پاسخ به سوالات کاربران، نصب سخت‌افزارهای جانبی رایانه‌ها برحسب نیاز کاربران، نصب بسته‌های نرم‌افزاری خاص روی رایانه‌ها بنا به درخواست کاربران، نصب کلاینت اتوماسیون و آنتی‌ویروس روی ایستگاه‌های کاری در محل نصب رایانه، جابه‌جایی رایانه‌ها و تجهیزات جانبی و نصب مجدد آنها با توجه به جابجایی واحدها و تغییر مکان کارکنان همواره مورد توجه بوده و حتی‌الامکان توسط کارشناسان با توجه به امکانات موجود در پژوهشگاه ارائه شده است.

ارتباطات: علاوه بر موارد فوق و خدماتی داخلی در پژوهشگاه ارتباط فنی مستمر با مرکز سرویس دهنده اینترنت «شرکت داده‌پرداز رسپینا»، ارتباط فنی با شرکت مخابرات (متولی تامین بستر ارتباطی شبکه) جهت نگهداری و اتصال اینترنت، ارتباط با شرکت‌های

تأمین کننده نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای مورد استفاده در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی نیز همواره مورد پیگیری قرار گرفته است.

امور ستادی: توجه به ارتباطات داخلی اعم از تلفنی، مکاتباتی و حضور، تهیه مستندات، نقشه‌ی شبکه‌ها، نگهداری آرشیو اطلاعات، نرم‌افزارها، سی‌دی‌ها، دی‌وی‌دی‌ها توسط کارشناسان این بخش انجام گرفته است.

مشاوره: صالحی سرپرست این مرکز در اشاره به بخش مشاوره گفت: همواره تلاش کرده‌ایم تا در زمینه خرید تجهیزات رایانه‌ای و بعضاً الکتریکی و الکترونیکی، تهیه بسته‌های نرم‌افزاری مورد نیاز واحدهای مختلف و تهیه سامانه‌های نرم‌افزاری خاص منظوره، خدمات مشاوره‌ای و نظارتی ارائه دهیم. همچنین به همکاران در خصوص تهیه رایانه، لپ‌تاپ و تجهیزات مربوطه و مدیریت و راهبری رایانه‌های شخصی خود نیز کمک و مشاوره ارائه داده‌ایم. کمک به همکاران فنی دیگر واحدها نظیر تلفنخانه (نصب و راهاندازی دستگاه‌های فکس و فتوکپی و گوشی‌های دیجیتال جدید)، تحصیلات تکمیلی (خدمات ویدئو پروژکتورها)، سالن کنفرانس‌های پژوهشگاه و دفتر ریاست از جمله دیگر مواردی است که همواره با برنامه‌ریزی یا بدون برنامه‌ریزی قبلی مورد توجه و پیگیری قرار گرفته است.

مهندس صالحی در پاسخ به این سوال که تا چند حد اهداف مدیریتی‌اش تحقق پیدا کرده است گفت: تقریباً در سال ۹۴ توانسته‌ایم بیشتر وظایف و مسئولیت‌هایمان را عملیاتی سازیم، راهبری و پشتیبانی فنی تجهیزات ارتباطی پر سرعت میان پژوهشگاه و ساختمان‌های کریمخان، فرهنگ، انبار گلفام و کتابخانه‌ی مینوی، راهبری و پشتیبانی فنی دکل برای ارتباط بی‌سیم اینترنت، راهبری و پشتیبانی فنی و اخذ اثر انگشت، صدور کارت و آموزش سامانه حضور و غیاب در ساختمان مرکزی، کریمخان و فرهنگ نیز از دیگر اهداف و مسئولیت‌هایی بود که توانستیم به مرحله اجرا و عمل برسانیم.

سرپرست مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات پژوهشگاه با اشاره به برنامه آینده خود در سال ۹۵ گفت: تشکیل شورای فناوری اطلاعات و ارتباطات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، توسعه و ارتقای سخت‌افزاری مرکز داده و شبکه (توسعه سرورها، ذخیره‌سازها و تجهیزات ارتباطی)، ارتقای نرم‌افزاری پرتال جامع علوم انسانی و وبسایت اطلاع‌رسانی پژوهشگاه، خرید و استقرار سامانه‌ی آرشیو اسناد، خرید و استقرار سامانه‌ی آموزش الکترونیک (E-learning)، ارتقای پهنای باند اینترنت پژوهشگاه از جمله برنامه‌های این مرکز در سال پیش رو می‌باشد.

انتخابات اعضای هیأت ممیزه پژوهشگاه در دوره ششم (۱۳۹۴-۱۳۹۵)

یوسفی‌فر، حجت‌الاسلام عبدالحسین خسروپناه و خانم‌ها دکتر حکیمه دبیران و دکتر زهرا پارساپور به عنوان پنج تن از اعضای انتصابی جهت صدور حکم به وزیر علوم، تحقیقات و فناوری معرفی شدند. وزیر محترم علوم در احکامی، ده تن از اعضای یاد شده را به عنوان اعضای حقیقی هیأت ممیزه به همراه سرپرست پژوهشگاه و معاون پژوهشی ایشان به عنوان اعضای حقوقی هیأت ممیزه منصوب کرد که در تاریخ ۲۲ فرودین ۱۳۹۵ این احکام ابلاغ شد.

شایان ذکر است احکام اعضای هیأت ممیزه دوه پنجم پژوهشگاه (۱۳۹۳ و ۱۳۹۴) در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۱ ملغی شد. در این دوره در مجموع هیأت ممیزه ۲۱ نوبت تشکیل جلسه داد و بر اساس احکام صادره: ۳ مورد ارتقا مرتبه به استادی از اعضای داخلی پژوهشگاه، ۲۹ مورد ارتقا به دانشیاری (۱۶ مورد از اعضای داخلی پژوهشگاه)، ۹ مورد ارتقا مرتبه به استادیاری (۳ مورد از اعضای داخلی پژوهشگاه) و ۱۰ مورد احتساب سنوات دوره پیمانی (۴ مورد از اعضای داخلی) به تصویب رسید.

در اجرای ماده ۵ پیوست شماره یک آئین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیأت علمی، مقررات مربوط به طرز تشکیل، اختیارات و وظایف هیأت ممیزه مؤسسه (مصوب جلسه ۶۷۹ مورخ ۸۹/۱۰/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی)، هیأت رئیسه پژوهشگاه مصوبه‌ای را در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۷ به تصویب رساند که بر مبنای آن نیمی از اعضای هیأت ممیزه پژوهشگاه در دوره ششم (۱۳۹۴ و ۱۳۹۵) از طریق انتخابات برگزیده شوند. طبق مصوبه یاد شده، سه تن از بین استادان و دو تن از بین دانشیاران اعضای انتخابی هیأت ممیزه در دوره جدید را تشکیل می‌دهند. بدین منظور به دعوت سرپرست پژوهشگاه انتخابات در تاریخ ۱۴ بهمن ۱۳۹۴ در سالن حکمت با نامزد شدن ۴ تن از استادان و ۴ تن از دانشیاران برگزار شد؛ از بین استادان آقایان دکتر مصطفی عاصی، دکتر یحیی مدرسی تهرانی و دکتر تقی پورنامداریان و از بین دانشیاران آقای دکتر نعمت‌الله فاضلی و خانم دکتر آریتا افراشی با رأی اعضای حاضر در جلسه برگزیده شدند و به همراه آقایان دکتر محمدجعفر حبیب‌زاده، دکتر شهرام

دیدار پروفسور «گئورگ اشتنگر» با رئیس پژوهشگاه و جمعی از اعضای هیأت علمی

به همت «انجمن فلسفه میان‌فرهنگی ایران» سلسله سخنرانی‌ها و دیدارهای علمی با پروفسور «گئورگ اشتنگر» در ایران برگزار شد. جلسه دیدار با سرپرست پژوهشگاه و اعضای هیأت علمی نیز با پروفسور اشتنگر با همکاری «پژوهشکده فرهنگ معاصر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی» در تاریخ ۲۶ بهمن از ساعت ۱۱ تا ۱۳ در محل حوزه ریاست تشکیل شد. در این دیدار پرسش‌های متعددی از سوی اعضای هیأت علمی از پژوهشکده‌ها و حوزه‌های مختلف طرح شد و پروفسور اشتنگر از منظر میان‌فرهنگی نظرات خود را در باب این پرسش‌ها ارائه کرد. محوریت اصلی این جلسه تأکید بر اهمیت شناخت خود و دیگری، مفاهیم با دیگری و امکان برقراری دیالوگ و گفت‌وگو با رویکردی میان‌رشته‌ای و میان‌فرهنگی بود.

نقد و بررسی کتاب

«سهروردی و افکار او: تأملی در منابع فلسفه اشراق»

تألیف دکتر کریم مجتهدی

نیامده است. اما کافی است فقط دو شرح حکمه الاشراق شهرزوری و قطب‌الدین شیرازی را پیش چشم داشته باشیم تا ببینیم همان اشاره چگونه تفصیل یافته و در این کتاب‌ها از زردشت نبی و حکیم سخن گفته شده است. در حقیقت سهروردی راهی را گشوده است که در آن ایرانیان حکمت پیش از اسلام سنت خود را با حکمت پس از اسلام سنت‌شان پیوند بزنند و استمرار فرهنگی خود را حفظ کنند و نشان دهند. صرفاً در این حد هم نیست او روش فهمی را مطرح می‌کند مقابل روش ظاهرگرایانه.

از سویی چنانکه اشاره کردم او تاریخ ایران پیش از اسلام- یا به عبارت دقیق‌تر اساطیر ایران باستان و حماسه پهلوانی ما را- را با اندیشه اسلامی و نیز فلسفه یونان پیوند داده است و از سوی دیگر جنبه‌های باطنی و شاید بشود گفت غنوصی فرهنگ‌های گوناگون را کنار هم نشانده و از آنها مجموعه‌ای پدید آورده که به موجب آن درک باطنی از دین نسبت به درک ظاهر آن رجحان دارد. او اهل شهود و اشراق است و البته از سوی دیگر اهل منطق تا آن حد که در آن نوآوری‌های شایان تأمل داشته باشد. از سویی فیلسوفی بوده است اهل استدلال و از سویی نویسنده حکایاتی تمثیلی، از سویی نویسنده کتابی در علم اصول فقه است و از سوی دیگر شاعر. زندگی شخصی سهروردی هم سرشار بوده است از راز و رمز. او جوانی بوده است زودرس که با همان سرعت و شتاب که مراتب رشد و پختگی را طی می‌کرده مرگ را نیز ملاقات کرده است، پیش از آنکه چهل ساله شود، مرگی که همان قدر با اعتقادات فلسفی‌اش پیوند دارد که با تأثیر اجتماعی و سیاسی آن اعتقادات.

کتاب «سهروردی و افکار او» مروری است بر جنبه‌های متکثر زندگی و اندیشه این فیلسوف نامدار ایران و جستجویی است در منابع فکری او و پیوستگی‌های فکری او با پیشینیان گوناگون. پس از «سخن اول» و «مقدمه» که مانند سایر مقدمه‌های دیگر آثار استاد مجتهدی پیش و بیش از هر چیز بیان دغدغه‌های فکری ایشان است، در کتاب به ترتیب مطالب و مباحثی آمده است درباره زندگینامه سهروردی، آثار او و افکار او. در بخش اخیر درباره منطق از نظرگاه سهروردی (تعریف، قضیه بتاته، مقولات)، معرفت‌شناسی

آنچه شاید در همین ابتدا لازم باشد آن را یادآوری کنم این نکته جالب توجه است که مؤلف کتاب «سهروردی و افکار او: تأملی در منابع فلسفه اشراق» یعنی استاد گرامی من آقای دکتر کریم مجتهدی اولاً متخصص در فلسفه غرب هستند و بیشتر وقتشان هم تا به حال صرف تدریس فلسفه غرب و تألیف درباره آن شده است. پس همین ابتدای کار می‌شود پرسید در سهروردی چه جنبه یا جنبه‌هایی بوده است که ایشان لازم دیده‌اند به تحقیق درباره او بپردازند؟ من ابتدا نکات بسیار مجملی درباره سهروردی می‌گویم و بعد به کتاب «سهروردی و افکار او» و رویکرد مؤلف آن در تألیف کتاب می‌پردازم و در پایان هم نکته‌ای درباره سبک این کتاب می‌گویم که از برخی وجوه متفاوت است با دیگر آثار آقای دکتر مجتهدی. گمان می‌کنم با توضیحاتی که در طول صحبت‌م خواهم داد پاسخ پرسشی هم که مطرح کردم روشن خواهد شد.

شهاب‌الدین یحیی سهروردی یا به تعبیر دیگر شیخ اشراق را چه بسا بتوان ایرانی‌ترین فیلسوف ایران دانست. همین امر به اندیشه سهروردی چه در روزگار خودش و چه در روزگار ما اهمیتی فرهنگی و حتی اجتماعی و سیاسی می‌داده است و می‌دهد. سهروردی شاید در مقام فیلسوف در تاریخ فلسفه اسلامی اهمیت فارابی در مقام موسسی هوشمند یا ابن‌سینا در مقام فیلسوفی به‌راستی بزرگ و جامع‌نگر را نداشته باشد، شاید فلسفه‌اش از نظریه‌پردازی‌های مدنی فارابی و علم‌شناسی ابن‌سینا خالی باشد، اما او در یکی از بزنگاه‌های تاریخ ما ترکیب و تألیفی را تصور و تصدیق کرده است که ابعاد مختلف آن تا روزگار ما بحث‌انگیز و اثرگذار بوده است. فراموش نکنیم به لطف سهروردی و آثار اوست که سنت ایران باستان به متون فلسفی راه می‌یابد و نام شخصیت‌های واقعی باستانی ما و نیز شخصیت‌های حماسی مانند کیخسرو در این متن‌ها برده می‌شود. حتی جاهایی که خود او خیلی به مسأله‌ای نپرداخته باز آثارش راهی باز کرده است که دیگران به آن بپردازند. مثلاً نام زردشت (به صورت زرادشت) در حکمه‌الاشراق تنها یکبار و در حد اشاره مطرح شده است. به «فرهنگ‌نامه سهروردی» تألیف آقای حسن سیدعرب که مراجعه کنیم می‌بینیم در دیگر آثارش هم نامی از زردشت

اشراقی، حکمت اشراق و وجوه تفارق مشاء و اشراق مباحثی آمده است. در ادامه به صورت جداگانه فصلی آمده است در تحلیل حکایات تمثیلی سهروردی. در تکمیل این بخش بحث بعدی به این موضوع اختصاص پیدا کرده که آیا از سرگذشت حماسی کیخسرو به نحوی که فردوسی آن را سروده است، می‌توان تحلیلی اشراقی به سبک شهاب‌الدین سهروردی به دست داد. همچنین از آنجا که در اندیشه سهروردی اشراق و شهود و به عبارت دیگر خودسازی و سلوک عرفانی اهمیت دارد بخشی از کتاب سهروردی و افکار او در مقایسه و سنجش نسبت سهروردی است با فریدالدین عطار که با یکدیگر هم‌دوره بوده‌اند هر چند همدیگر را ندیده‌اند. یکی از بخش‌های مهم کتاب نیز اختصاص یافته است به منابع فکری سهروردی که علاوه بر متون اسلامی درک ویژه‌ای از فلسفه یونان هم در آن مدخلیت داشته است؛ از جمله درکی افلاطونی از ارسطو یا چهره‌ای رازآمیز به نام «آغاناذیمون» که اندیشه‌های منتسب به او ریشه‌های باستانی کهن دارد و حاکی از سنت‌هایی بسیار قدیمی است. در کتاب به بستر فرهنگی-اجتماعی رشد و نمو اندیشه‌های سهروردی نیز توجه شده است، از جمله به سیاست فرهنگی ایلخانان و توجه آنها به فرهنگ کهن ایران؛ دو تصویر دیدنی هم در این باره در کتاب هست برگرفته از تحقیقات آقای سورن اسدالله ملیکیان، دو کاشی از آن دوره که بر یکی مصرعی از فردوسی هست و بر دیگری نقش سیمرغ. دو بخش پایانی سهروردی و افکار او دربردارنده مطالبی است در معرفی چهره‌ها و شخصیت‌های متأثر از آراء و اقوال سهروردی یا معرف او: از سویی شهرزوری و قطب‌الدین شیرازی و ابن‌کُمونه و دوانی و میرداماد و ملاصدرا و عبدالرزاق لاهیجی و ابن‌ابی‌جمهور احسایی و قاضی سعید قمی و ملا محمد صالح مازندرانی و ملاهادی سبزواری و از سوی دیگر رینولد الن نیکلسون و هلموت ریتز و لویی ماسینیون و هانری کربن.

در مورد رویکرد کتاب «سهروردی و افکار او» بگویم که به طور معمول در کتابی راجع به سهروردی این موضوع مطرح می‌شود و بسط و تفصیل می‌یابد که سهروردی قائل به اصالت ماهیت است، بحثی که به جای خود درخور توجه هم هست. اما در کتاب دکتر مجتهدی این بحث اهمیتی نداشته است. تصور می‌کنم بحث اصالت وجود یا ماهیت وقتی اهمیت پیدا می‌کند که از منظر فلسفه ملاصدرا سهروردی را قرائت می‌کنیم، یعنی با توجه به بعد. اما کتاب آقای مجتهدی از این منظر نوشته نشده و شاید بتوانم بگویم در آن سهروردی با توجه به قبل قرائت شده است؛ یعنی همان سنت‌های رازآمیز باستانی که به آنها اشاره شد. کتاب در جهت پژوهش‌های اخیر ایشان است در این سنت‌ها. در کتاب پیشین ایشان یعنی «فلسفه در دوره تجدید حیات فرهنگی غرب» هم این توجه به سنت‌های کهن هست، کتاب تازه‌ای هم که در دست انتشار دارند یعنی «افلاطونیان

متأخر» کلاً ناظر به همان سنت‌هاست. بی‌سبب نیست که خواننده کتاب می‌بیند که در کتابی راجع به سهروردی نام گمیستوس پلتون و فیچینو می‌آید. اینها در دوره تجدید حیات فرهنگی غرب چیزهایی گفته‌اند که شباهت‌هایی دارد با اندیشه‌های مطرح شده از سوی سهروردی. چراکه ظاهراً سهروردی و بعد آن اندیشمندان دوره نوزایی به منابع مشترکی توجه داشته‌اند.

درباره رویکرد کتاب این را هم بگویم که در همه حال مبتنی است بر ترجیح نگاه عقلانی بر نگاه عرفانی و اشراقی به معنای محدودی که متضمن نفی عقلانیت باشد یا نفی زندگی سالم. در تصویری که دکتر مجتهدی نه فقط از سهروردی و اندیشه او که به طور کلی از عرفان و اشراق ترسیم کرده، جا به جا و به انحاء مختلف تأکید شده است که غرض از پرداختن به فلسفه اشراق تأیید بی‌خویشی و نفی سلامت تن و نفی خردمندی نیست، بلکه بسط آنهاست؛ این تأکید به ویژه در جامعه ما تأکیدی است به‌جا و ضروری. علاوه بر این جنبه کتاب که به رویکرد مولف آن مربوط می‌شود، هنگام خواندن این کتاب توجه من به سبک نگارش آن هم جلب شد که سبکی است گاه کاملاً متفاوت است با سبک معمول و معهود دیگر کتاب‌های آقای دکتر مجتهدی و در نگارش بخش‌هایی از آن - مثلاً بخش مربوط به تنهایی پیش از مرگ سهروردی و بخش مربوط به کیخسرو - گاه تخیل و ذوق‌ورزی ادبی هم مجال بروز یافته است. این تفاوت لحن و تغییر سبک مرا به یاد سخنان عمیق تئودور آدرنو انداخت در نسبت اندیشه و سبک، و فلسفه و نحوه بیان. واقعیت این است که تفکیک صورت(فرم) و محتوا حاصل انتزاع ذهن ماست؛ مانند تفکیک ماهیت و وجود، در عالم واقع یک موجود بیشتر نداریم ولی در ذهن آنها را می‌توانیم تفکیک کنیم. صورت و محتوا هم همین طور است. آنها هم‌زاد هم‌اند و هر ظرفی قابلیت بیان هر محتوایی را ندارد. نکته‌ای که می‌گویم صرفاً ناظر به کتاب «سهروردی و افکار او» نیست؛ ناظر به خود فلسفه سهروردی و آثار او هم هست. سهروردی نمی‌توانسته است همه اندیشه‌هایش را در قالب کتاب‌های فلسفی معمول بیان کند؛ پس داستان‌های رمزی و تمثیلی هم نوشته است. توجه به این نکته شاید کمک کند دریابیم که برخی آرزوها سودای محال است، مثلاً نمی‌شود فلسفه‌های اگزیستانس را به صورت تحلیلی بیان کرد، همان لحظه که بخواهید این کار را بکنید هر دو یا دست‌کم یکی از آنها تغییر ماهیت داده است. به گمان من مسأله سبک و صورت در فلسفه موضوع مهمی است که کمتر به آن توجه شده است؛ گرچه فیلسوفان بزرگ هر یک به خوبی این مسأله را می‌شناخته‌اند و اندیشه‌هایشان آگاهانه یا ناخودآگاه در قالب متناسب زاده شده است.

محمد منصور هاشمی

موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

بازدید اعضای انجمن ایرانی «مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی» و دانشجویان دوره کارشناسی ارشد «علوم قرآن و حدیث» پژوهشگاه از مرکز اسناد ملی ایران

بازدید اعضای انجمن ایرانی «مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی» و دانشجویان دوره کارشناسی ارشد «علوم قرآن و حدیث» پژوهشگاه از مرکز اسناد ملی ایران، پیرو مذاکرات انجام شده جهت امضای تفاهم‌نامه بین «انجمن ایرانی مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی» و «سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران»؛ در روز سه شنبه ۶ بهمن ۹۴ انجام گردید.

آرشیو مخازن مرکز اسناد اولین بخشی بود که اعضا از آن دیدن کردند. در این قسمت اسناد به صورت استریل و تحت شرایط کنترل رطوبت و دما و حفاظت از آتش سوزی نگهداری می‌شوند. این مرکز علاوه بر نگهداری اسناد مهم، آمادگی پذیرش و نگهداری از اسناد و آثاری که به این مرکز اهدا می‌شوند و یا به صورت امانی به این مرکز سپرده می‌شوند را نیز، دارا است. بخش بعدی آزمایشگاه بیولوژی بود. اسناد قدیمی در این مرکز مورد بررسی بیولوژیک قرار می‌گیرند و از نظر آلودگی‌های باکتریایی، قارچی و یا وجود لارو حشرات، آزمایش می‌شوند. در صورت وجود آلودگی سند می‌بایست تحت سم‌زدایی قرار گیرد تا آلودگی بیش از پیش به بافت سند صدمه وارد ننماید.

آزمایشگاه شیمی قسمت دیگری بود که مورد بازدید اعضا قرار گرفت. در این بخش اسناد از لحاظ میزان اسیدیته مورد آزمایش قرار می‌گیرند و آثار برجای مانده از ترمیم‌های نادرست قبلی مثل آثار چسب از روی آنها زدوده می‌شود. همچنین در این قسمت لوازمی که مرکز برای نگهداری اسناد تهیه می‌کند از نظر میزان استحکام در برابر رطوبت و ...، آزمایش می‌شوند تا همواره بهترین لوازم برای حفظ کیفیت و نگهداری اسناد تهیه گردد.

بخش ترمیم از قسمت‌های دیگری بود که در ادامه بازدید شد. در این بخش اعضای انجمن از نزدیک با نحوه استفاده از کاغذ تیشو و کاغذهای ترمیم برای ترمیم اسناد و نسخ خطی آشنا شدند و فرآیند ترمیم توسط کارشناسان توضیح داده شد. در انتها، اعضا از تالار پژوهش دیدن کردند و چگونگی جستجو و سفارش اسناد برای آنها توضیح داده شد.

دیدار دکتر قبادی با اعضای پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات

در ادامه دکتر کریمی‌علوی، سرپرست پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ضمن تشکر از حضور دکتر قبادی در شورای عمومی این پژوهشکده، با تشریح وضعیت همکاری اعضای هیأت علمی و فرآیند جذب آنان به بیان سایر مسائل پژوهشکده از جمله کمبود فضای فیزیکی، راه‌اندازی نشریه و ارتباطات و تعاملات بیرونی پژوهشکده پرداخت.

سپس اعضای هیأت علمی پژوهشکده نیز ضمن توضیح طرح‌های پژوهشی خود که ذیل برنامه راهبردی پژوهشکده تنظیم شده‌اند، به بیان مسائل مختلف همکاری‌های پژوهشی و آموزشی خود پرداختند.

در پایان دکتر قبادی ضمن بررسی مسائل مطرح شده و اعلام حمایت از برنامه‌های پژوهشکده، تأکید کرد که کوشش خود را برای پیگیری و رفع مسائل به کار می‌گیرد.

دیدار سرپرست پژوهشگاه با اعضای پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات روز سه‌شنبه ۱۸ اسفندماه ۱۳۹۴ با حضور آقایان دکتر کریمی‌علوی، دکتر ساعی، دکتر بصیری، خانم دکتر اجاق، آقای خسروی و خانم صادقپور تشکیل شد.

در ابتدای جلسه، دکتر قبادی ضمن تسلیت ایام فاطمیه و شهادت حضرت زهرا (س) و گرامیداشت یاد امام و شهدا، از اعضای پژوهشکده تشکر و به تشریح اهداف این دیدار ذیل محورهایی از جمله: پیگیری برنامه توسعه پژوهشگاه و بحث در مورد انطباق برنامه‌ها و عملکردهای پژوهشکده‌ها و مراکز با برنامه توسعه، بررسی ایفای نقش ملی و فراملی پژوهشکده‌ها و مراکز، تعامل عمیق‌تر با اعضای پژوهشکده‌ها و مراکز، استماع مسائل مشکلات عمومی پژوهشکده‌ها و مراکز پرداختند.

برآمد باد صبح و بوی نوروز به کام دوستان و بخت پیروز

مبارک بادت این سال و همه سال همایون بادت این روز و همه روز

مدیر مسئول: سید محسن علوی پور

سرديپير: حوريه احدى

هیأت تحریریه: سمانه خودچپانی، محسن باباخانی، شهرام اصغری و سیدفراز حسینی

www.iwcs.ac.ir * ravabet1@iwcs.ac.ir